

Brussel, 18 juni 2024

Aan alle leden van het EDF-bestuur

Onderwerp: ***The transition from institutions to community-based services and independent living for persons with disabilities - Position Paper EDF, March 2024***

Hallo allemaal,

Het BDF heeft kennis genomen van de nota van het EDF (versie van 5 juni 2024). De nota (vertaald via DEEPL) werd verstuurd naar de 20 verenigingen die samen het BDF vormen en naar de adviesraden voor personen met een handicap van de verschillende Belgische deelstaten (zonder NOOZO – Vlaanderen). De reactietermijn van het EDF was erg kort en liet niet toe dat alle correspondenten reageerden.

De bevindingen, gedachten en zorgen van de leden van het BDF en de adviesraden voor personen met een handicap (zonder NOOZO) zijn de volgende (de lijst hieronder is **niet volledig**):

- Het **eerste deel** van de nota over het leven in instellingen houdt **geen rekening** met de diversiteit van situaties met een handicap of de diversiteit van leefomgevingen die in België bestaan.
- Het **tweede deel** van de nota over de te nemen maatregelen werd gesteund door het BDF. Dit tweede deel bevat echter nog steeds onduidelijke aspecten en aanbevelingen die **onvoldoende geanalyseerd en uitgewerkt** zijn.
Er worden ook domeinen en standpunten van het BDF behandeld met betrekking tot onderwijs, tewerkstelling, de rol van mantelzorgers en gezinnen, enz.
  1. die buiten het toepassingsgebied van artikel 19 vallen en verder onderzoek vergen;
  2. maar die in de ogen van het BDF en de NHRPH heel duidelijk wijzen op een zeer radicaal en weinig genuanceerd standpunt.

Het BDF en de adviesraden voor personen met een handicap vinden het volgende:

- Over het recht op zelfstandig wonen valt **niet te onderhandelen**.
- Over het recht op zelfbeschikking valt **niet te onderhandelen**.
  - Dit recht is persoonlijk en individueel.
  - Dit recht kan niet van buitenaf worden beoordeeld.
  - Het recht om in een collectieve woonstructuur te willen wonen, mits deze een zelfstandig leven en levenskeuzes garandeert, moet een **echte keuze** zijn; wanneer deze keuze door de persoon zelf wordt gemaakt, is deze **niet vatbaar voor kritiek**.

- Het is de verantwoordelijkheid van de staat om een **breed scala aan woonopties** aan te bieden, zodat mensen een echte keuze kunnen maken.
- Keuze houdt ook de mogelijkheid in om gedurende je hele leven **van gedachten** en van woonplaats te mogen **veranderen**.
- Plaatsen van collectief leven die vrijheidsberovend zijn mogen niet meer bestaan; **de transformatie** van deze plaatsen **plannen** is een dringende prioriteit.
- Plannen voor verandering en de noodzakelijke **overgangperiode** zijn essentiële stappen.
- Collectieve woonvoorzieningen zijn vrijheidsonderdrukkend **als aan bepaalde parameters** wordt voldaan (vooral vrijheidsberoving en het ontbreken van een band met de gemeenschap). Er zijn nog steeds bepaalde landen, bepaalde specifieke omstandigheden (COVID, oorlog in Oekraïne) of bepaalde levensgebieden (intimiteit, seksualiteit, enz.) waar autonomie en levenskeuzes onbestaand of op zijn minst ernstig beperkt zijn. Dit is duidelijk **onaanvaardbaar**.
- **Individuele woonvoorzieningen** kunnen ook vrijheidsberovend zijn, waardoor ze de autonomie van mensen niet garanderen en hen hun levenskeuzes ontnemen.
- Plaatsen waar mensen van hun vrijheid zijn beroofd, moeten worden omgevormd **in de mate die nodig is** om zelfstandig wonen en eigen levenskeuzes te garanderen.
- **Uiteindelijk** kunnen alleen collectieve of individuele woonvoorzieningen gefinancierd worden die in overeenstemming zijn of worden met waardigheid, mensenrechten en het UNCRPD.
- Het stopzetten van de financiering (Europees en nationaal) moet niet onmiddellijk gebeuren, maar moet de voltooiing van een proces zijn (vaststelling, ingebrekestelling, overgangperiode, enz.). Dit alles moet snel en binnen een redelijke termijn gebeuren, zodat de structuren de verandering kunnen integreren. Het is ook duidelijk dat er een **kwaliteitshandvest** moet worden ontworpen – **samen met personen met een handicap** en de organisaties voor personen met een handicap - en dat deze verplicht moet worden in alle collectieve en individuele woonvoorzieningen; het is ook noodzakelijk te voorzien in **onafhankelijke controleorganen** die niet verbonden zijn aan financieringsinstanties. Daarnaast moeten er ook mechanismen komen voor permanent overleg met personen met een handicap en hun families en vrienden, evenals **klachtenmechanismen** die anonimiteit garanderen.
- De transitie moet ook de **opleiding van ondersteunend personeel** omvatten, inclusief degenen die momenteel werken in collectieve woonvoorzieningen, ambulante diensten, enz.
- Het recht op zelfstandig wonen en het recht om zelf te bepalen hoe men zijn leven leidt, geldt voor iedereen, ongeacht handicap of mate van afhankelijkheid. De mogelijkheid om alleen te wonen moet mogelijk worden gemaakt, maar tegelijkertijd
  - moet er rekening worden gehouden met de behoeften, rechten en wensen van **mantelzorgers**;
  - mag de **uitdaging van eenzaamheid** niet worden geminimaliseerd.
- De nota gaat niet of **onvoldoende** in op de volgende punten:
  - de nazorg;
  - de toegankelijkheid van huisvesting en omgeving moet parallel aan de institutionele transitie worden uitgevoerd;
  - de wachtlijsten;
  - de arbeidsomstandigheden van zorgverleners en diensten;

- o de transitie van het huidige zorgkader.

Deze opmerkingen en bedenkingen wijzen erop dat **de nota gebaat zou zijn bij een betere uitwerking en nuancering**. De nota kan in zijn huidige vorm **niet worden goedgekeurd door het BDF en de adviesraden** voor personen met een handicap (zonder NOOZO) in België. Daarom **onthoudt** het BDF zich van stemming. Het BDF vraagt ook dat de nota ter stemming kan worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van het EDF.

Vriendelijke groeten

Gisèle MARLIÈRE
Algemeen secretaris

Pierre GYSELINCK
Voorzitter